

Talous

JOENSUU

Sanomalehti tärkein tietolähde kunnallisvaaleissa

Kansalaiset etsivät tietoa loka-kuun kunnallisvaalien ehdokasista selvästi eniten sanomalehdistä ja niiden verkkosivuilta, kertoo tuore tutkimus.

80 prosenttia äänestämään aikovista kertoo käyttävänsä tietolähteenä sanomalehtiä ja niiden verkkosivuja. Televisiota ja radiota nettisivuineen

hyödyntää 54 prosenttia, kaupunkilehtiä 47 prosenttia ja vaalikoneita 44 prosenttia. Vähemmälle huomille jäävät muut internetyhteydet, puoluetoimikunnat ja ehdokkaiden nettisivut sekä ehdokkaiden tilaisuuudet. Sanomalehdet verkkosivuinensa ovat ensisijainen tietolähde kaikissa ikäluokissa.

HELSINKI

Ravintolalounaan hinta kohta kymppi

Ravintolalounaan hinta on kiipumassa lähelle kymppiä euroa. Lounaiden hinnat seuraavat usein korkeimman lounasasettelin arvoa, joka on nyt 9,30 euroa. Matkailu- ja Ravintolapalvelut ry:ssä (Mara) uskotaan, että seliteihin on tulossa korotus ensi vuonna. Syynä on ravintola-alan kustannusten nousu.

– Palkat ovat nousseet, elin-

tarvikkeiden hinnat ovat nousseet edelleen voimakkaasti ja vuokrat nousivat, luettelee Maran toimitusjohtaja **Timo Lappi**.

Lisäksi arvonalisävero nousee yhdellä prosenttiyksiköllä vuoden alussa.

Verotaja määrittelee luontotuetuuden, kuten työntekijän ravintoedun, arvon vuosittain. Ensi vuotta koskevaa päätöstä ei ole vielä annettu. Silloin kun

arvoa on nostettu, korotus on ollut 10–40 senttiä.

Runsaan yhdeksän euron lounasasettelilouksen jokaisena yöpöyänä keventää kukkaroa noin 150 eurolla kuussa, jos seteleistä maksaa itse. Säätöjen mukaan lounasasettelillä voi maksaa vain aterioita. Kaupassa sillä saa tiskiltä myytävää irtotuokaa, mutta ei esimerkiksi eineksiä.

Makkara maistuu ja menestyy

Laajennusinvestointi: Tuotanto-, varasto- ja myymälätalaa tulee lisää 900 neliötä.

LIPERI

Esa Kurki

Liperin Ylämyllyllä toimivalla Karelian Lihajalosteella on meillä 900 neliömetrin laajennusinvestointi tuotanto- ja kylmätiloihin sekä tehtaantoomaalainaan. Samalla tuotantoa automatisoidaan.

Tehtaantoomaalin yhteyteen tulee uutuuksena pieni kahvio. Myymälän tila tuplaantuu noin 200 neliöön ja tuotevalikoima laajenee.

Kustannusarvioiltaan yhteensä noin 800 000 euron laajennuksen pitäisi valmistua jo kuluvan vuoden loppuun mennessä, mutta valmistuminen voi lykkäytyä aikataulustaan sateniden takia.

Vanhemman neuvonantajan nimikkeellä nykyään toimiva **Martti Puustinen** toteaa, että elintarvikealalla laajennukset on viime aikoina pistetty pitkälti jähniin. Snellman kuuluu Lihajalosteen ohella harvoihin alan laajentajiin.

Lihajaloste valmistautui suurempaan laajennukseen, mutta maakaupat eivät toteutuneet odotetusti. Yritys kaavaili, että olisi otantun tiloihin vuokralle leipuriin, mikä olisi tukenut alkavaa kahviovuosiainoa.

– Olen sitten varmaan jo eläkkeellä, kun se hanke toteutuu, ensi helmikuussa 63 vuotta täyttävä Puustinen arvelee.

Hänen mukaansa nyt toteutuva laajennus tuonee myös muutamia työpaikkoja lisää. Puustisen perheytyksessä on neljän Puustisen lisäksi nyt parikymmentä ulkopuolista työntekijää.

Karelian Lihajaloste on rakentanut paljon vuosien mittaan. Vuosi 2007 oli erityisen kiireinen, kun tehdas nousi tuetaan tuhasta edellisvuoden tuplalan jäljiltä.

Uuden alun ratkaisi se, että poika **Sami Puustinen** halusi jatkaa yritystä ja vaihtoi tehtaanjohtajasta toimitusjohtajaksi.

Puustiset toteavat, että sukupolvenvaihdosta on tehty hyvässä hengessä. Isä-Puustinen toimii taustatukena ja voi keskittyä jo enemmän harrastuksiin-

sa moottoripyöriin ja vanhoihin autoihin.

Lihajaloste tekee aktiivista tuotekehitystä; markkinoille putkahtaa vuodessa 3–4 uutuutta. Toimitusjohtajan mukaan ideoita putkahtelee henkilöstön yhteistyönä ja myös tehtaantoomaalin asiakkailta.

– Henkilöstöä maistelee tuotteita tietysti ensimmäisenä ja jos he tykkäävät, niin sitten moni muukin varmasti tykkää, **Martti Puustinen** sanoo.

Henkilöstöä rohkaistaan muutenkin ”aistinvaraisen” havaïnnointiin.

– Meillä on henkilöstöllä lievä velvollisuus syödä kuormasta. Laaduntarkkailu tulee tehtyä siinä samalla, Puustiset täydentävät toistensa lauseet.

Yritys on palkittu kehittämistään hirvibalkanista, -braatuvurstita ja -rynnimakkaraasta. Ryynnimakkaraa on saatu kehitettyä vuosien myötä ”Helsingin herrojen herkku”.

– Jos Tampereella on mustamakkara, niin meistä tämä ryynnimakkara on itäsuomalainen tavara, vanhempi Puustinen näkee.

– Ostamme syksyllä tarkastettua hirvenlihaa muutamia tuhansia kiloja. Makkaraan käytetään ruuhusta osia, mitä paistetaan jälkeen jää, **Sami Puustinen** kertoo.

Toistaiseksi Lihajalosteen tuotteet menevät asiakkaille tukkukaupan ja Ylämyllyn tehtaantoomaalin välityksellä. Lihajaloste haluaa tuoda pitkäjänteisesti markkinoille myös vähittäiskaupakkujen kautta pienissä 250 gramman pusseissa. Mikäli yritys pääsee suurten kaupakkujen kanssa sopimuksiin, Koli-maiseman kuvittamat pussit tulevat kauppoihin vuoden sisällä.

Tehtaantoomaalla tuo kymmenisen prosenttia Lihajalosteen noin kuuden miljoonan euron vuosimyyntistä.

Myymlään asiakasmäärä kasvaa koko ajan etenkin ruuhkaviikoina joulun, pääsiäisen ja juhannuksen alla.

Reino Määttä ja Marja Leena Tähtinen valmistavat Karelian Lihajalosteen palkittua hirvirynnimakkaraa.

Sami Puustinen jatkaa isänsä Matti Puustisen työtä Karelian Lihajalosteen johdossa.

Laajennuksen myötä asiakaspalvelu paranee. Uuden myymälän hyllöihin mahtuu myös enemmän paikallisten toimittajien jaloiteita. Nytkin niitä on muutamia.

– Esimerkiksi liperiläisen **Aarno Kiiskisen** kylmäsalvioli on mielestäni Suomen paras. Meillä myydään myös suolasienä, **Martti Puustinen** toteaa.

Sikaa yritys ostaa paljon Kiiteeltä jalostettavakseen.

Sami Puustinen pohtii, että yritys saattaa laajentaa kalapuolta, jos sopivia toimittajia löytyä.

KARELIAN LIHAJALOSTE OY

Suomen suurin pitsakinkkusuikaleissa

– Vuonna 1989 perustetulla yritysllä on myyntiä koko maahan, noin 80 prosenttia maakunnan ulkopuolelle.

– Päätuotteita muun muassa pitsan päällyssuikaleet, palveltuotteet, savuhärkä, lenkit, grillimakkarat, lihahyytelö ja myymälässä makkarat, palvit, grillipihvit, jauhelihat, kuutiolihat, oheistuotteet.

– Asiakkaina pääasiassa liha- ja noutotukut.

– Myyntiä kuuden miljoonan euron verran vuodessa.

– Valmistusta yli 2 miljoonaa kiloa vuodessa, josta pitsakinkkusuikaleita 1,4 miljoonaa kiloa. Yritys on suikaleiden valmistajana Suomen suurin.

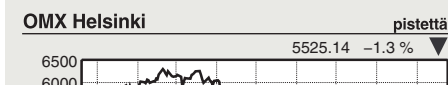
– Raaka-aine noin 70-prosentti-seletoimaista, valtaosin sianlihaa.

– Henkilöstöä 18–20 ulkopuolista sekä 4 henkeä Puustisten perhettä.

– Yritys saa laajennusinvestointiansa avustusta ely-keskuksesta.

PÄIVÄN RAHA-ASIAT

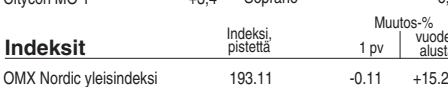
OMX Helsinki

Eniten nousseet	%	Eniten laskeneet	%
Zeeland	+100.0	Timari	-10.0
Saga Furs C	+5.3	Outokumpu	-10.0
Wullf G	+4.7	Trainers' House	-7.7
Incap	+3.4	Neo Industrial	-4.4
Citycon MO 1	+3.4	Sopran	-6.0

Indeksit	Indeksi, pistettä	Muutos-%	vuoden alusta
OMX Nordic yleisindeksi	193.11	-0.11	+15.22
OMX Nordic 40	1052.17	0.00	+16.94
OMX Helsinki	52525.14	-1.28	+3.18
OMX Helsinki 25	2063.55	-1.36	+6.26

Euribor

Ulkomaiset indeksit

	Indeksi, pistettä	Muutos-%	1 pv	12 kk
New York, Dow Jones IA	13556.81	-0.17		
New York, Nasdaq	3179.96	+0.13		
Tokio, Nikkei 225	9069.29	-0.45		
Hong Kong, HS	20694.70	-0.19		
Lontoo, FTSE 100	5838.84	-0.24		
Frankfurt, DAX	7413.16	-0.52		
Parisi, CAC 40	3497.22	-0.26		
OMX Tukholma	338.34	-0.14		

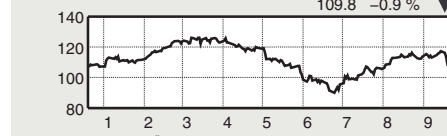
Euribor-korot

Anno	0.116	0.225	0.452	0.703
Muutos 1 pv	0.0001	-0.003	-0.005	-0.008
1kk				
3kk				
6kk				
12kk				

Viitekorot

Korko %	Muuttanut viimeksi	Muutos-% yks
Peruskorko	1,50	1.7.2012 -0,50
EKP:n repo	0,75	11.7.2012 -0,25
EKP:n otto	1,00	11.7.2012 -0,25
Aktia-prime	1,50	31.7.2012 -0,25
FIM-prime	0,85	1.8.2012 -0,10
Handelsbanken-prime	1,15	1.8.2012 -0,10
Hypo-prime	1,50	1.8.2012 -0,15
Nordex-prime	1,70	1.8.2012 -0,10
OP-prime	1,20	11.9.2012 -0,15
POP-prime	1,50	29.8.2012 -0,10
Sampo-prime	1,60	10.09.2012 -0,15
SEB Gyllenberg-prime	1,50	15.2.2012 -0,10
SP-prime	1,50	10.4.2012 -0,10
S-Prime	1,00	2.7.2012 -0,25
Tapioka-prime	1,50	12.9.2012 -0,20
Ålänspanken-prime	1,50	22.5.2009 -0,50

Raakaoljat

Valuutat, yhden euron arvo valuutassa (keskkurssi)			
Australia, dollari	1.23989	Saudi-Arabia, rial	4.84300
Hongkong, dollari	10.00920	Singapore, dollari	1.58590
Intia, rupia	68.97800	Sveitsi, frangi	1.20989
Islandia, kruunu	160.30600	Tanska, kruunu	7.45560
Iso-Britannia, punna	0.79715	Thaimaa, baht	39.94800
Japani, jeni	100.59000	Tšekki, koruna	24.92500
Kanada, dollari	1.26480	Tunisia, dinaari	2.02760
Kuwait, dinaari	0.36262	Turkki, uusi liras	2.32000
Lähtia, lati	0.69440	Unkari, forintti	282.45000
Liettua, liti	3.45150	USA, dollari	1.29110
Marokko, dirham	11.10000	Venäjä, rupla	40.39800
Norja, kruunu	7.42810	Puola, zloty	4.14380
Ruotsi, kruunu	4.14380		

OMX Helsinki 24.09.2012

Indeksi 52525.14 Muutos% -1.28 Päälisan vaihto (klo 18) 230.7 milj. e

Helsingin osakkeet	Vimeisin hinta	Vaihto tuhatta	Muutos-%	12 kk	Vuoden alin	Ylin
1. Päälista						
Affecto	2.93	27.0	-2.01	+32.89	2.42	2.99
Anilator	13.02	0.3	+0.85	+2.46	12.11	15.40
Aktia A	5.46	114.6	+3.02	-5.69	4.36	6.00
Aktia R	6.80	0.0	-	-16.05	6.75	8.50
Alma Media	4.84	20.3	-0.21	-20.49	4.41	6.66
Amer Sports	10.45	81.6	-1.79	+13.80	8.58	10.83
Aspo	5.78	3.8	0.00	-10.39	5.74	7.95
Aspocomp G	2.16	0.0	+1.41	-14.80	1.93	2.89
Atria A	5.26	8.5	0.00	-2.59	4.80	6.69
Bank of Aland A	10.50	0.2	0.00	-36.59	10.02	15.21
Bank of Aland B	7.80	1.3	-2.38	-36.03	7.11	11.11
Basware	22.87	0.9	-0.91	+24.76	16.92	23.66
Biohit B	2.05	33.7	+0.99	-10.96	2.01	3.89
Biotie Therapies	0.40	170.0	-2.44	-8.89	0.33	0.53
CapMan B	0.88	15.3	0.00	-18.52	0.85	1.18
Cargotec	19.75	203.5	+3.89	+8.79	15.98	33.05
Centrop	0.05	2.2	0.00	-44.44	0.05	0.11
Citycon	2.33	596.0	+4.43	-11.48	2.0502	2.5918
Compendia	0.9972	2681	+0.30	0.0627	0.994	
Componenta	2.58	0.6	-1.53	-35.78	2.55	3.78
Complet	0.38	5.0	0.00	-35.59	0.37	0.63
Cranio	8.20	52.7	-3.64	+24.78	8.06	13.00
Digia	2.78	27.7	-4.14	+7.81	2.28	3.28
Doire G	0.46	9.2	-4.17	+54.84	0.33	0.48
Elora	0.69	27.3	0.00	-19.77	0.57	0.88
Elesta A	4.55	1.1	-2.15	+13.41	4.00	4.86
Elektrobit	0.65	15.7	-4.41	+47.83	0.39	0.76
Enefit	17.20	434.	0.00	-22.65	15.25	27.50
eO	1.85	1.9	0.00	+12.12	1.49	2.68
Etteplan	2.82	3.7	0.00	+17.50	2.28	2.93
Exel Composites	6.43	0.8	-1.68	-11.98	6.01	8.73
Finmeir	1.72	21.7	0.00	-13.57	1.34	2.13
Finmeir	2.12	0.0	-	-	2.12	
Finmeir	7.60	0.6	0.00	-3.68	6.65	8.16
Fiskars	15.45	12.8	-2.15	+12.62	14.00	17.30
Fortum	14.49	1266.8	+0.89	-20.33	12.91	19.30
Glaston	0.28	89.2	0.00	-38.21	0.25	0.69
HKScan A	3.50	9.1	+2.34	-28.60	3.22	6.40
Honkarakenne B	2.29	0.1	+0.44	-45.71	2.10	3.44
Huhtamaki	12.04	59.1	-1.55	+55.20	8.95	12.49
Ixoson	0.78	1.6	-2.50	-8.05	0.78	1.18
Incap	0.28	13.7	+2.70	-34.15	0.27	0.65
Innovactor	0.45	69.6	+3.27	-35.29	0.39	0.65
Intertavanti	3.15	0.0	-	-19.02	2.75	4.29
Isocor	0.27	1.6	-2.83	-82.84	0.17	1.15
Kemira	10.81	201.1	-0.85	+38.24	8.17	11.25
Keskisuomalainen A	14.60	0.9	-0.48	-10.00	14.42	17.90
Kesko A	22.74	5.6	+0.18	-5.97	20.21	27.65
Kesko B	21.98	211.8	-0.68	-7.52	18.44	27.76
Kesla A	4.70	0.6	+1.95	-31.19	4.55	7.64
KONE	53.05	496.0	-1.67	+38.05	40.00	53.95
Konecranes	23.03	225.1	-1.83	+38.92	14.50	25.08
Lassila & Tikanoja	54.54					